

Čís. 6263.

Usnesení podle §u 645 obč. zák. jest pouze deklaratorní povahy. Právoplatný rozsudek vyneseny před státním převratem a uznávající, že pro nerovný sňatek nepřísluší určitým osobám právo nástupnictví do svěřenství, není na závadu čekatelskému právu těchto osob, opírajícímu se o právní řád nastalý po 28. říjnu 1918. Na tom nebylo ničeho změněno tím, že po Státním převratu, ale před vydáním zákona čís. 179/24 bylo vydáno vzhledem k onomu rozsudku allodialisační usnesení (§ 645 obč. zák.). Svěřenství takové trvalo až do dne účinnosti zákona čís. sb. 179/24.

§ 9 zák. čís. 179/24 předpokládá střet svěřenských nároků mezi držitelem svěřenství nebo jeho nabyvatelem a čekatelem, o jehož právu bylo již rozhodnuto výrokem, přímo proti němu směřujícím a jej lepšího práva zbavivším, před účinností zákona podle ustanovení zřizovací listiny a dosavadních předpisů, třebas pro skutečnost nyní zákonem neuznávanou.

Jasně projevené vůli zůstavitelově přičící se odevzdací listina nemůže nikdy nabýti právní moci.

(Rozh. ze dne 14. září 1926, R I 667/26.)

V roce 1912 bylo bývalým Nejvyšším soudem ve Vídni rozhodnuto, že hrabě František Sch., jeho dva synové a veškeré další budoucí potomstvo, nejsou oprávněni k nástupnictví ve svěřenství Sch-ské, ježto František Sch. uzavřel nerovnorodé manželství, načež ve svěřenské statky nastoupila rodina U-ů hrabat z W. Poslední potomek této rodiny Mikuláš U. hrabě W. zemřel dne 29. září 1917. Právoplatným usnesením svěřenského soudu ze dne 28. prosince 1918 bylo svěřenství Sch-ské prohlášeno zrušeným. Usnesením svěřenského soudu: ze dne 30. srpna 1919 bylo učiněno konečné opatření o uhaslém svěřenství K. a S., ze dne 17. září 1919 bylo dáno svolení k výmazu poznámky vázanosti svěřenské a vlastnictví »svěřenského«, ze dne 30. srpna 1919 bylo projednávání zpupné pozůstalosti Mikuláše U-a, hraběte z W-ů rozšířeno na jmění bývalého Sch-ského svěřenství K. a S., ze dne 16. května 1925 byla vydána v této pozůstalosti odevzdací listina, ze dne 20. června 1925 byla tato odevzdací listina doplněna vkladní doložkou ve příčině nemovitostí universální dědičce Mariettě U-ové hraběnce z W-ů z pozůstalosti připadlých. V roce 1926 zažádal bývalý hrabě Jindřich Sch., syn onoho Františka Sch-a, by mu uvedená usnesení byla doručena a, když se tak stalo, podal proti nim jménem svým a jménem nezl. Františka Jindřicha Sch-a rekurs s návrhem, by byla zrušena a zahájeno nové řízení ohledně uprázdněného svěřenského jmění a by byl uznán jako nejbližší čekatel. R e k u r s n í s o u d rekursu nevyhověl. D ů v o d y: Především je nutno zabývat se otázkou, jsou-li stěžovatelé vůbec oprávněni, by si stěžovali do usnesení shora uvedených. Soud rekursní odpovídá na tuto otázku z důvodů níže uvedených záporně. Usne-

sením zemského soudu civilního v Praze ze dne 28. prosince 1918 byly svěrenské přihlášky dědické Františka Sch-a staršího, Jindřicha Sch-a a nezl. Františka Sch-a, svěrenství K. S. se týkající, zamítnuty a prohlášeno, že svěrenství K. S. po odpadnutí všech linií dědiců svěrenských v zakládací listině Františka hraběte Sch-a ze dne 27. října 1627 ustanovených dnem 29. září 1917, kdy poslední držitel svěrenství Mikuláš U. hrabě W. zemřel, uhaslo, jmění svěrenství stalo se dle Šu 645 obč. zák. volným vlastnictvím Mikuláše U-a hraběte W. a může býti po pravomoci tohoto usnesení s jeho ostatní zpupnou pozůstalostí projednáno. Tímto usnesením, jež nabylo moci právní, byli členové rodiny Sch-ské, mezi nimi také oba stěžovatelé z dalšího jednání jak ve věci svěrenské, tak ve zpupné pozůstalosti vyloučeni a přestali býti účastníky pozůstalosti, na kterou neměli právního nároku. Prvý soud nebyl pak povinen, aby jim další usnesení ve věci svěrenské a v pozůstalostním řízení o jmění zpupném doručoval, usnesení ta, k nimž patří i veškerá usnesení nyní napadená, nabyla moci právní a nemohou býti dodatečně zvrácena k rekursu stěžovatelů, kteří mezi účastníky bývalého svěrenství a projednané pozůstalosti zpupné nepatří a jimž proto právo stížnosti ve smyslu Šu 9 nesp. říz. vůbec nepřísluší. Jeť nezbytným předpokladem tohoto práva stížnosti, by napadenými usneseními byla práva stěžovatelů nějak porušena, kterýžto předpoklad v projednávaném případě není splněn, když oba stěžovatelé z účasti na bývalém jmění svěrenském a tím i na jmění, jež z bývalého svěrenství do zpupné pozůstalosti připadlo, byli právoplatně vyloučeni. Již tento důvod stačil by k tomu, aby stížnosti vyhověno nebylo. Leč i kdyby bylo lze míti za to, že široké znění Šu 9 nesp. říz., »kdo považuje se za stížena«, dopadá i na stěžovatele a že jim právo stížnostní v daných případech přísluší, nebylo by možno jejich stížnosti přiznati úspěch, protože není věcně opodstatněna. Veškerá snaha stěžovatelů směřuje k tomu, by dovodili, že zákon ze dne 3. července 1924, č. 179 sb. z. a n. působí neomezeně zpět, že práv dříve nabytých nešetří, že první soud byl povinen pozůstalost svěrenskou po Mikuláši U-ovi hraběti z W-ů dne 29. září 1917 zemřelém projednati ve smyslu Šu 10 odst. (1) a § 3 odst. (2) citovaného zákona a vzíti při tom zřetel na oba stěžovatele jako oprávněné čekatele ve smyslu Šu 2 (2) téhož zákona. Tato snaha stěžovatelů nemůže však býti provázena úspěchem, pokud vývody jejich se uchylují od skutkových předpokladů v tomto případě neb odporují zákonu. Proto je nutno uvést vývody stěžovatelů na pravou míru. Především není možno, jak činí stěžovatelé, vyloučiti v projednávaném případě základní zásadu Šu 5 obč. zák., že zákony nepůsobí zpět a že nemají vlivu na předchozí jednání a na práva dříve nabytá, nýbrž nutno uznati, že v první řadě platí tato zásada. Výjimky z této zásady lze připustiti pouze tam a potud, kde a pokud lze výjimky takové z nového zákona vyvoditi. Přihlíží-li se k předpisu Šu 10 (1) zákona č. 179/24, jehož se stěžovatelé v první řadě dovolávají, tu dlužno ovšem doznati, že toto ustanovení má skutečně na zřeteli zpětnou působnost, ale jen potud, pokud se odvolává na předpis Šu 3 (2) a pokud podle tohoto předpisu nesmí se přihlížeti k omezením ve zřizovací listině, na něž poukazuje § 2 (2) cit. zák. To však nemá v tomto

případě významu, protože předpisů § 10 (1), § 3 (2) a § 2 (2) nelze tu vůbec použít. Předpisy tyto platí pouze pro pozůstalostní řízení o svěrenském jmění v těch případech, ve kterých svěrenství bylo zrušeno zákonem ze dne 3. července 1924, č. 179 sb. z. a n. Leč o takový případ tu nejde, poněvadž bývalé Sch-ské svěrenství K. S. nebylo zrušeno zákonem právě citovaným, nýbrž bylo prohlášeno za uhaslé dle §u 645 obč. zák. již usnesením zemského soudu civilního v Praze ze dne 28. prosince 1918, které, byvši potvrzeno také rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 3. června 1919, nabylo již tehdy právní moci. V den, kdy zákon o zrušení svěrenství nabyl účinnosti (14. listopadu 1924), nebylo tu jmění svěrenského ani pozůstalostního řízení o jmění svěrenském, nýbrž jen jmění zpupné, o němž se projednávala pozůstalost podle všeobecných předpisů zákona občanského a nesporného patentu a při tomto řízení pozůstalostním nemohly předpisy §u 10 (1), §u 3 (2) a §u 2 (2) zákona čis. 179/1924 vůbec přijít v úvahu. Neprávem vytýkají tudíž stěžovatelé prvému soudu, že předpisů právě uvedených nedbal. Pokud pak jde o otázku, jsou-li dědicové a odkazovníci po Mikuláši U-ovi W-ovi jako poslednímu držiteli bývalého svěrenství Sch-ského K.-S. chráněni zákonem v právech odevzdáním pozůstalosti nabytých, stačí poukázat na předpis §u 9 (1) zákona čis. 179/1924, o němž se stěžovatelé ve svých obšírných vývodech sice nezmiňují, který však je tak důležitým, že by ho přehlížeti neměli.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadená usnesení nižších stolic, pokud byla v nich učiněna opatření, týkající se podstaty svěrenství K. a S. a jím předcházející řízení a uložil soudu prvé stolice, by pokračoval v pozůstalostním řízení po Mikuláši U-ovi hraběti z W-ů dne 29. září 1917 zemřelém, přihlédaje k ustanovení §§ 10 a 3 (2) zákona ze dne 3. července 1924 č. 179 sb. z. a n.

D ů v o d y:

Podle §u 10 zákona ze dne 3. července 1924, čis. 179 sb. z. a n. má býti pozůstalostní řízení o svěrenském jmění po držiteli zemřelém přede dnem účinnosti tohoto zákona (tedy podle §u 10 před 14. listopadem 1924) provedeno podle dosavadních předpisů o svěrenství a soudem podle nich příslušným, a má při tom býti hleděno k ustanovení §u 3 (2). Podle tohoto, bylo-li uvolněno svěrenství v den, kdy zákon nabude účinnosti, úmrtím dosavadního držitele, má býti odevzdáno do neomezeného vlastnictví čekateli, který podle zřizovací listiny jest povolán k nástupnictví. Při tom se nepřihlíží k omezením ve zřizovací listině, uvedeným v §u 2 (2). Podle toho nemá býti hleděno k omezením zřizovacích listin, která se příčí právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek, nedostatek šlechtictví, neb určitého počtu šlechtických předků a podobným). Zákon ze dne 10. prosince 1918, čis. 61 sb. z. a n., jímž byly zrušeny šlechtictví, řády a tituly, nabyl podle §u 4 účinnosti dnem 11. prosince 1918, ale §em 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924, čis. 179 sb. z. a n. dostalo se mu authen-

tického výkladu, jenž ovšem nemohl přirozeně býti znám soudům, rozhodujícím o tom, zdali uhaslo Sch-ské svěřenství. Mikuláš U. hrabě W. zemřel dne 29. září 1917 jako držitel a uživatel svěřenství, které dne 11. prosince 1918, kdy nabyl účinnosti zákon ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 sb. z. a n., ještě trvalo, byvši zrušeno teprve právoplatným usnesením prvního soudu ze dne 28. prosince 1918, jímž také byly zamítnuty svěřenské přihlášky dědické Františka Sch-a, jeho syna Jindřicha Sch-a a jeho vnuka nezletilého Františka Jindřicha Sch-a k uvolněnímu svěřenství K. a S. Podle autentického výkladu, jehož se zákonu o zrušení šlechtictví dostalo v §u 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924 čís. 179 sb. z. a n., že se totiž přiči právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví, by bylo hleděno ku nerovnému sňatku, nedostatku šlechtictví, nedostatku určitého počtu předků a podobným nedostatkům, nemůže býti nejmenší pochybnosti, že Sch-ské svěřenství nemělo a nemohlo býti prohlášeno podle §u 645 obč. zák. za uhaslé, poněvadž v den, kdy se tak stalo, byli na živu čekatelé, na něž se vztahoval první odstavec zřizovací listiny, podle kterého řád posloupnosti má trvati tak dlouho, dokud jediný jména a rodu hrabat Sch. bude na živu, totiž: »Zu allen Zeiten der Primogenitus unter meinen Söhnen mit Ausschliessung der anderen halb- und vollbürtigen Gebrüdern, vielmehr aber der Schwestern, welche bei dieser primogenitur und fideicomisso familia perpetua niemals einzigen Zutritt haben, in infinitum, nach wahrer Ordnung der rechtmässigen primogenitur — als ein unzertrennliches gutt und zuerhaltung des männlichen Geschlechtes gewidmetes fideicomiss, ungehindert aller seiner Geschwistrige mann — und weiblichen Geschlechts — — soll so lang wehren, als ein einziger meines Namens und Stammens den Graff Sch. und allen anderen substitutoren, viribus sexus, übrig verbleibt.« Otázkou jest, zda rozsudky zemského soudu v Praze ze dne 30. ledna 1912, vrchního zemského soudu jako odvolacího soudu v Praze ze dne 18. dubna 1912, a nejvyššího dvoru soudního ve Vídni jako dovolacího soudu ze dne 19. června 1912 učiněný právoplatný výrok: »Die Beklagten Franz Graf Sch., ferner Heinrich und Franz junior Grafen Sch. sind unfähig, und die noch ungeborene weitere männliche Nachkommenschaft der Beklagten, und zwar des Franz Grafen Sch., sowie der Heinrich und Franz junior Grafen Sch. ist nicht berechtigt zur Sukzession in das gräflich Sch-sche Realfideikomiss K. und S.« není se zřetelem na předpis §u 411 c. ř. s. na závadu čekatelskému právu stěžovatelů, opírajícímu se o právní řád nastalý po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví. Otázku tuto dlužno po shora uvedeném autentickém výkladu zákona o zrušení šlechtictví, obsaženém v §u 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. zodpověděti záporně. V citovaném rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního ve Vídni jako dovolacího soudu ze dne 19. června 1912 uvedeno jest výslovně a ovšem správně, že jde o zápornou žalobu určovací podle §u 228 c. ř. s., totiž o určení neexistence právních poměrů, pokud se týče práv: »Der Anspruch des Klägers ist auf die Feststellung des Nichtbestehens von Rechtsverhältnissen, bezw. Rechten, wie dies § 228 Z. P. O. voraussetzt, und nicht auf die Feststellung der sich hieraus für die Beklagten

ergebenden Verpflichtungen und auf einen richterlichen Auftrag zur Erfüllung dieser Verpflichtungen (§ 409 Z. P. O.) gerichtet. Es handelt sich dem Kläger auch nicht um die Erwirkung eines Exekutionstitels.« Poněvadž zjištěná neexistence tehdejšími žalovanými osvojeného práva na svěrenskou posloupnost vycházela z předpokladu, že tehdy platný řád právní nikdy nepomine, poněvadž se tedy řečený výrok rozsudečný vztahoval pouze na platný řád právní v době vydání rozsudku prvního soudu (§ 406 c. ř. s.) a »neexistence právních poměrů, pokud se týče, práv« byla jím určena jenom podle před 28. říjmem 1918 platného řádu právního, a to ještě jenom se zřetelem na žalobcovu osobu a jeho potomstvo, pokud by mu příslušel nějaký nárok na svěrenství, což však po vymření tohoto rodu přestalo míti i jinak význam právní, nemůže tento rozsudečný výrok zachován býti v platnosti, pokud se přiči právnímu řádu nastalému po 28. říjnu 1918 zrušením šlechtictví, neboť by to bylo výsměchem státní moci, která se šlechtictvím ve všech jeho podobách a obdobách súčtovala nadobro a důsledně. Právě nedůsledností by bylo, kdyby řečený výrok rozsudečný, jímž jest porušena ústavní listinou všem občanům v §u 106 zaručená rovnost, v jejímž důsledku »neuznávají se výsady pohlaví, rodu a povolání«, směl z důvodu nějaké kontinuity právní zachován býti v platnosti. Rozhodujícím je, že řečenými rozsudky bylo určeno, že Františku hraběti Sch-ovi, oběma stěžovatelům a veškerému jejich, i ještě nezrozenému potomstvu nedostává se způsobilosti k nástupnictví v reální svěrenství K. a S. jenom z té příčiny, že zemřelý František hrabě Sch. uzavřel nerovnorodé manželství s dámou občanského rodu a že jeho děti, byť i per subsequens matrimonium legitimované, vzešly z cizoložství s touto paní, o které, jak praví citované rozhodnutí nejvyššího dvoru soudního ve Vídni, nemůže býti tvrzeno vážně, že byla ctnostného života, jakož i, že tímto sňatkem porušena byla prohlášená vůle zakladatele svěrenství, že Sch-ský dům má míti čest a slávu a má zachovati čistotu šlechty a krve. Leč to jsou právě nedostatky, k nimž podle authentického výkladu, jehož se zákonu o zrušení šlechtictví dostalo v §u 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., se zřetelem na právní řád nastalý po 28. říjnu 1918 hleděti nelze. Poukaz rekursního soudu ku předpisu §u 5 obč. zák., podle kterého zákony nepůsobí nazpět a nemají tudíž vlivu na jednání, která se zběhla dříve a na práva dříve nabytá, je tuto nepřipadným, jak to ostatně uznává i rekursní soud, pravě, že předpis §u 10 (1) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. má skutečně na zřeteli zpětnou působnost, ale jen potud, pokud se dovolává na předpis §u 3 (2) a pokud podle tohoto předpisu nesmí se přihlížeti k omezením ve zřizovací listině, uvedeným v §u 2 (2), jenže míní, že předpisů těchto vůbec nelze použití v tomto případě, poněvadž svěrenství Sch-ské K. - S. nebylo zrušeno podle zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., nýbrž bylo prohlášeno za uhaslé podle §u 645 obč. zák. již usnesením svěrenského soudu ze dne 28. prosince 1918, které, byvši také potvrzeno rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 3. června 1919, nabylo již tehdy právní moci, a že proto v den 14. listopadu 1924, kdy zákon o zrušení svěrenství nabyl účinnosti, nebylo tu ani svěrenství,

ani pozůstalostního řízení o svěřenském jmění, nýbrž pouze zpupné jmění, o kterém byla projednávána pozůstalost podle všeobecných předpisů občanského zákona a nesporného patentu, a že v tomto řízení nemohlo býti použito předpisu Šu 10 (1) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. Rekursnímu soudu nelze dáti za pravdu. Podle Šu 645 obč. zák. svěřenství zaniká, když se zničí, nebo když vymrou bez naděje na potomstvo všechny linie v zakládací listině povolané. Usnesení svěřenského soudu podle Šu 645 obč. zák. jest pouze deklaratorní povahy. Založeno je v tomto případě na předpokladu, že shora uvedenými rozsudky byli František hrabě Sch. a veškeré jeho potomstvo z posloupnosti v reálním svěřenství pro vždy a vůbec vyloučeni, a že má rozsudek tento absolutní účinek. Bylo však už vyloženo nahoře, že těmito rozsudky na hlavy těchto Sch-ů uvalené nedostatky posloupnosti jsou takové, k nimž podle authentického výkladu, jehož se zákonu o zrušení šlechtictví dostalo v Šu 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., se zřetelem na právní řád, nastalý po 28. říjnu 1918, hleděti nelze, a že rozsudky ty v tomto směru pozbyly právní účinnosti právním řádem, nastalým po 28. říjnu 1918. Poněvadž usnesení svěřenského soudu ze dne 28. prosince 1918 nabylo právní moci, poněvadž však odporuje skutečnosti, předpokládá-li a deklaruje-li, že ve Sch-ském svěřenství vymřely bez naděje na potomstvo všechny linie v zakládací listině povolané a dokonce odporuje také vůli zakladatele, vyslovené jasně v prvním odstavci zřizovací listiny, že totiž řád posloupnosti má trvati tak dlouho, dokud jediný jména a rodu hrabat Sch-ů bude na živu, nastal případ, ohledně kterého není v zákoně učiněno určité opatření, jehož obdobou hojně se obírala literatura (srov. Nippel: Erl. Bd. 4. str. 265, Pfaff-Hofmann: Com. ku Šu 644, Winiwarter: Bürgerl. Recht Bd. 3, str. 167, Wildner: sv. 5 str. 337, Gspan: Bd 1 §§ 156—162, Krasnopolski: Erbrecht str. 371, Krainz: 571 Note 5, Stubenrauch: Bd 1 (1902) str. 845), který však se s případy, o nichž mluví tato literatura, spočívající na starém řádě právním a jeho zcela odlišné mentalitě, dá uvést v soulad jenom potud, pokud ani stará teorie a prakse nepřikládaly právoplatnému usnesení allodialisačnímu absolutní účinky, naopak braly postiženého v ochranu, přiznávavše mu podle obdoby dědické žaloby (§§ 823 a 824 obč. zák.) vindikační žalobu a vyslovovavše dokonce, že na návrh postiženého musí svěřenským soudem býti uloženo svěřenskému opatrovníku, by žaloval na znovuzřízení svěřenství. Zcela případně a velmi přiléhavě nazývá Rintelen (Grundriss des Verf. ausser Streitsachen str. 138) usnesení podle Šu 645 obč. zák. soudním výrokem projevujícím se pouze jako určovací nález (»als blosses Feststellungserkenntniss«), čímž vytyčuje jeho deklaratorní povahu na rozdíl od usnesení podle Šu 644 obč. zák., které jest konstitutivní povahy. Poněvadž ani usnesení svěřenského soudu ze dne 28. prosince 1918 ani usnesení vyšších, v té věci rozhodnuvších stolic přirozeně nemohla znáti authentický výklad, jehož se zákonu o zrušení šlechtictví dostalo v Šu 2 (2) zákona ze dne 3. července 1924, č. 179 sb. z. a n. vzhledem ku právnímu řádu, nastalému po 28. říjnu 1918, poněvadž usnesení to je pouze deklaratorní povahy, musí i jeho pravomoc posuzována býti podle stavu

a předpokladů, za jakých bylo vydáno, že totiž, opírávši se o rozsudky vydané z rozepří Cg VII 278/11, ale právní účinnosti v tomto směru pozbyvší, jak již bylo vyloženo nahoře, jenom proto upřelo stěžovatelům právní vlastnost čekatelů Sch-ského reálného svěřenství, která jim od právní účinnosti zákona o zrušení šlechtictví přísluší. Z toho všeho vyplývá, že stěžovatelé ani po vydání řečeného usnesení allodialisačního nepřestali býti jednak čekately řečeného svěřenství, jednak účastníky konaného řízení, že jim tedy všechna shora uvedená usnesení, do nichž si nyní stěžují, jako přímým účastníkům musela býti doručena, a byla-li jim doručena opožděně, že řečená usnesení nenabyla dosud právní moci, a že, pokud pozdější usnesení předpokládala právní moc předchozích, i tato jsou zmatečná. Dále z toho vyplývá, že dne 14. listopadu 1924, kdy zákon o zrušení svěřenství ze dne 3. července 1924 čís. 179 sb. z. a n. nabyl právní účinnosti, Sch-ské svěřenství dosud podle zřizovací listiny trvalo, poněvadž tu byli dosud svěřenští čekatelé, kteří za zcela změněného stavu, když kromě nich vymřely bez naděje na potomstvo všechny linie v zakladací listině povolané, a kdy podle zakladatelovy vůle v prvním odstavci zřizovací listiny projevené, vyhovovali tomuto zvláštnímu ustanovení zřizovací listiny, majícímu svůj původ ve vůli zakladatele svěřenství, by svěřenské statky zůstaly v rukou Sch-ů, a to i těch, kteří si nerovnocenným sňatkem pokazili čistotu šlechtické krve a rodu. Těmto čekatelským právům stěžovatelů není na úkor ani předpis Šu 9 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n., podle kterého proti držiteli svěřenství nebo jeho nabyvateli nemůže po dni, kterého nabude tento zákon účinnosti, domáhati se uznání vlastnictví jiný nápadník proto, že pozbyl svého lepšího práva před účinností zákona podle ustanovení zřizovací listiny a dosavadních předpisů, anebo že držitel (nabyvatel) pozbyl oprávnění ku svěřenství událostmi později nastalými, neboť tento předpis předpokládá střet svěřenských nároků mezi držitelem svěřenství nebo jeho nabyvatelem na jedné a čekatelem, o jehož právu bylo již rozhodnuto výrokem přímo proti němu směřujícím, a jej lepšího práva zbavivším, před účinností zákona podle ustanovení zřizovací listiny a dosavadních předpisů, třeba pro skutečnost nyní zákonem neuznávanou. O takový střet nejde v tomto případě, v němž proti svěřenskému nároku stěžovatelů nestojí už vůbec žádný čekatel jiný a vůbec nikdo, kdo by svůj svěřenský nárok mohl opíratí o ustanovení zřizovací listiny a v němž stěžovatelé vystupují jako poslední osoby jména Sch., nemající nijakých odpůrců svěřenských. Oni také neuplatňují původního nároku svěřenského, nýbrž uplatňují zcela výjimečný nárok svěřenský toho způsobu, že jsou jedinými jména a rodu hrabat Sch. a že dokud tomu tak, má řád posloupnosti dále trvati. Vůči tomu výjimečnému nároku nestojí nijaký protinárok svěřenský, neboť svěřenská posloupnost po meči a po přeslici byla úmrtím posledního držitele vyčerpána až na stěžovatele. Pokud tedy dlužno z doslovu Šu 9 cit. zákona odvozovati, že nevyloučil vůbec spory o lepší právo na svěřenství, nýbrž omezil je toliko tímto ustanovením, hledě k možnosti, že se dosud neudál skutečný případ, ve kterém mohli čekatelé uplatňovati svá práva, nemůže toto ustanovení, jak to činí rekursní soud, býti rozšiřováno na otázku,

zda jsou dědicové a odkazovníci po Mikuláši U-ovi hraběti W-u jako posledním držiteli svěřenství Sch-ského chráněni zákonem v právech odevzdáním pozůstalosti nabytých, neboť oni nemohou své nároky opírat i také ani neopírali o svěřenskou posloupanost, a pokud rekursní soud naznačuje slovy »v právech odevzdáním pozůstalosti nabytých«, že dalšímu řízení je na překážku právní moc napadených usnesení, dlužno uvést, že usnesení ta dosud nenabyla právní moci, a že práva řečených dědiců a odkazovníků před právoplatným vyřízením otázek svěřenství ještě ani nevzešla, nýbrž bude o nich lze uvažovati teprve, až otázky svěřenství budou vyřízeny s konečnou platností. Ostatně nějaká jasně projevené vůli zůstavitelově přičítací se odevzdací listina se zřetelem na její podstatu a na zásadu vyslovenou pozitivními předpisy §Sů 158 a 149 lit. b) nesp. říz. nikdy nemůže nabýti právní moci (srovn. Ott: Rechtsfürsorgeverfahren str. 263 poz. 10). Allodialisační usnesení podle Šu 645 obč. zák. předpokládá určitý stav objektivní, totiž vymření všech linií v zakládací listině povolovaných bez naděje na potomstvo. »Sind alle in dem Stiftbriefe berufenen Linien ohne Hoffnung einer Nachkommenschaft ausgestorben,« praví Stubenrauch (I. sv. r. 1902 str. 846), »so erlischt das Fideicomiss von selbst,« a jenom v tomto případě spojí se vlastnictví podstaty s požitkovým vlastnictvím, a držitel může volně nakládati svěřenstvím. Tato objektivní náležitost nemůže býti nahrazena pouhým rozhodnutím soudním. Uhasnutí podle Šu 645 obč. zák. nemá za následek zrušení zakládací listiny jakožto lex specialis, nýbrž je pouze faktickým důsledkem okolností, že svěřenský soud toho času nemohl věděti o oprávněném čekateli, jemuž sice nová doba vzala šlechtictví, ale vrátila i jemu i jeho, určitým počtem šlechtických předků vykázati se nemohoucí, a podle názorů starobylé šlechty rodové nedostatečnostné ženě, jakož i jejich zrozenému, na všechny věky zavrženému, potomstvu starým řádem právním odňatá lidská práva a občanskou rovnost. Dovolací soud uznal, že dne 14. listopadu 1924, kdy předpisy zákona ze dne 3. července 1924, čís. 179 sb. z. a n. nabyly právní účinnosti, reální svěřenství Sch-ské K. a S. dosud trvalo ve smyslu tohoto zákona, že stěžovatelé byli jeho nejbližšími čekateli a že bylo teprve tímto dnem podle Šu 1 cit. zákona zrušeno. Dlužno tedy postupovati ohledně tohoto jmění podle §Sů 10 (1), 3 (2) a 2 (2) cit. zákona. Poněvadž se tak nestalo, bylo důvodnému rekursu dovolacímu vyhověti, napadená usnesení, pokud se přičítají tomuto zákonu jako nezákonná zrušiti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 6264.

Do usnesení soudu, jímž byla z mobilární exekuce vyloučena věc, ježto jest příslušenstvím nemovitosti, není oprávněn si stěžovati ten, kdo tvrdí k věci právo vlastnické.

(Rozh. ze dne 14. září 1926, R I 693/26.)